

Durant l'any proxím vinent
 no 'ls desitjo mes torment
 als lectors de La Tomesa
 qu' una dona aixís a casa
 y un regular passament!

Còpia fot. de A. S. (Xatart).

DE DIJOURS À DIJOURS

LA REALITAT DE LO DE LA REAL MOZA

SEGONS comensá per insinuarnos 'l telégrafo (l' invent *progressista* mes tafaner de tots) v segons s' ha després de las *corresponsalias* madrilenyas posteriorment, l' última obra del nostre *Feliuet* ha fet *flga.* Ab franquesa; quan vareig veure dissapte passat en lo diari de menos broma, que 'l tercer acte de *La real moza* va tenir un *éxito desgraciado* (lo qual no diu lo que vol dir, pero 's comprén), me varen caure las alas del cor; y quan l' endemá llegia que l' autor havia retirat dita obra... vaig caure del cap-de-vall de l' esquena, exclamant: — ¡Lo que jo deya! —

Un xicot com ell jes dir, xicot... es un dir! un home de la seva *talla*, un autor tan bon cassador que á cada tiro matava dos pardals (lo pardal de la prempsa y 'l pardal del públich). haver tingut aqueixa *encuantra* després d' haver assegurat la prempsa madrilenya que *La real moza* era superior á las altras *mossas* fillas del pare de *La Dolorcs*, no es de bon esser. Aquí hi ha gat tancat ó hí ha rata á la ratera. ¿'ot suposar ningú que 's precíhi d' intelligent en literatura sana, que 'l notable escriptor senyor Feliu hagi presentat dit trava'l literari en forma deficient, descuydadá, no acceptable? ¿Pot imaginarse cap crítich d' obras dramáticas, que l' eminent autor senyor Feliu y Codina hauria ex-*posat* en escena la quarta joya del seu tresor dramátich, sense creures estar ben segur de fer pila ab la série de las sevas joyas tassadas com á joyas de lley y de gran preu?... Donchs, si s' ha d' admetre rahonadament que ni las *formas* de *La real moza*, literariament considerada, ni 'l seu *fondo* escènich deixan res que desitjar, si hem de convenir en que 's tracia d' un autor coneixedor com lo qui mes del teatro, reputat alquimista dels efectes y dels defectes dramátichs, conciensut intérprete dels sistemas de fer y de las maneras de discorre de cada regió ¿com se compagina aixó ab un fracás tan grós com lo que s' endevina ha sigut dita última producció seva y ben seva, fins á obligarli son amor propi á retirarla?... Ja ho sabem (prou y massa que ho sabem!) que una obra dramática es una capsa tancada, un ou per beure, una rou per trencar; be 'ns consta que 'ls millors mestres s' equivocan; pero tractantse d' un cas especial en que s' ha girat la truyta tan soptadament, en que ha rebut poch ó molt la fama de tirador (repetím) d' un dels millors cassadors al *aguayt* d' Espanya, no hi ha capsas, ni nous, ni ous que 'ns converçin de la llealtat del *éxito desgraciat*.

A mi sempre m' havia fet atmetlla la successió de tres éxits madrilenys pera un autor catalá, per bé que ho fassi (no perque no fossin ben legals y merescuts, ja que foren indiscutibles) senzillament perque representa un miracle prodigiós realisat en terra profana per nosaltres. Sempre 'ns han sentit dir los que no son sorts de conveniencia, que la gloria de 'n Feliu y Codina obtinguda ab obras catalanas hauria sigut sempiterna; y que alcançada ab obras castellanas perilla que li resulti efímera, temporal, interina, gloria de las circunstancias actuals en que *no 'n corren* de Feliu y que ha sapigut aprofitarlas nostre ilustre paysá ab profit y honra ¿Será per culpa de sas obras la profetisada inestabilitat de la gloria *feliuera* v *codinera*? Cal precisament lo catálech d' obras regionals que s' ha proposat escriure 'l *real mozo* de *María del Carmen* obaheixen al intent de colleccionar fotografias de costums comarcanas pera oferirne un album á la *madrastra*; y sabut es que las fotografias se fan imperdurable reproduhintas sempre y quan la cartulina s' esgrogueix y deteriora. Y com que la cartulina dels retratos de la galeria *Feliu y Codina*, es l' argument, y aquet es tan sólit en tots ells com lo llenguatge, que ve á ser lo que 'l *retóch* en l' art fotográfich, está entés que no es la delicada confecció dels seus travalls artístichs lo que privará de que s' eternisi á Castilla 'l seu nom, com lo de 'n Soler á Catalunya...

Lo xóch que ha tingut *La real moza* ab lo públich y la prempsa de Madrid, no es falta de direcció per part del conductor de l' obra encarrilada durant dos actes seguits es sobra de confiança y excés de bona fé per part del maquinista del carril. Lo duenyo del rusch de la *Miel de Alcarria* no havia de creures que tot seria dolor en lo paladar dels madrilenys; havia de preveure ó recelar que la seva *nacionalitat* (diguemho aixís) havia d' amargar un día ó altre 'l gust dels massa farts de menjars bons á instancia dels á quins los atipan 'l talent y la reputació dels altres, per gana ó enveja, y mes si 'ls altres son forasters.

Sinó, fixemnos en quins son los autors de las obras que d' un quant temps ensá donán mes llustre al Teatro de Madrid: Feliu y Codina, Guimerá y Dicenta. (No hi entra 'l gran novelista senyor Pérez, ja que son últim drama tan *fiero* l' ha acabat de deixar ben *galdós*). De manera, que 'ls que sostenen 'l pabelló de la dramática moderna castellana son dos catalans y un que no ho es: dos desterrats de Catalunya per desgracia nostra ó dos expatriats per sort d' ells, y un indígena. Es dir; que casi-casi pot dirse en absolut que, *ad majorem gloriam* dels enemichs de nostre Teatro, lo Teatro castellá está baix la tutela de dos autors catalans, avuy los mes eminents (que prou falta que fan aquí) fugitius ó escapats de casa y que de la seva fugida n' estém tocant las conseqüencias... Donchs, si la prosperitat actual del Teatro castellá es deguda en part superioríssima al estre de dos autors d' aquí, dels dos *cap-padres* que han col-locat mes ó menos *desinteressadament* l' escena d' allá en lo lloch elevat que á la d' aquí pertocaria ¿que té d' estrany que altres estres minin com los táups lo terreno que aquells trepitjan ab lo desitj d' ensorrarlos quan menos s' ho pensin? ¿No 'ls ha de coure de valent als madrilenys lo no poder negar que 'ls fem molt servey fins en lo terreno literari? Y, per acabar ¿com havian de tolerar per mes temps los castellans, que las *reales mozas* catalanas poguéssin fer la pos á las sevas *chulapas*?

A tot lo exposat, y á res mes, conceptuém que pot atribuirse la realitat de lo succehit á *La real moza*. No 'ns sabria pas greu l' endevinarho.

D' aquí al any que vé.

PEPET DEL CARRIL.

Estirabot

V AJA, noy, cava depressa;
 ¿qué fas parat? enllesteix.
 —No vull, havent d'anà á Cuba,
 dá un cop de magallá mes.
 Perqué no 'm pagueu la quinta?
 —Fill meu, no n'hi ha de fets
 ¿De que vols que fassa mánegas?
 ¿Qué vols que 'm torni dinés?
 —No, pró si us veneu 'l matxo,
 la calaixera, 'l femé
 y á n' al amo d' la terra
 no pagueu l' arrendament,
 fareu un pou de moneda
 y encare 'n sobrarán...

—¡Vés!
 y si á tú 't sembla, 'ls que sobrin
 pots reventals en un tech.
 Mira qu' entre tu y ta mare
 me fareu tornar ximplet.
 —M' estimessiu.

—¡Tros de cóniam!
 ¿Qué no veus l' any com segueix?
 Las vinyas plenas de *miliu*,
 fi oxera y ademés
 per causa d' aquesta *mórfura*
 quasi tot ha quedat sech.
 —Pró si 'm f'u aná á la *Bana*
 me farán portá un fusell
 per matá 'ls *fills-embusteros*
 y enjegar l' arma no sé;
 y com que no tinch alsada
 me farán del regiment
 d' *ergenteria*, que diuen
 al frente sempre ha de ser
 y 'm matarán y la mare
 ne tindrà un gros sentiment;
 tot per culpa de vos, pare
 qu' estimeu massa 'ls dinés.
 —Vaja, prou, no romansejis,
 —Doncas, feu expedient.
 —Y qu' hi posaré, tros d' ase;
 que tos pares ja son vells
 y t' han de guanyar la vida
 com si encar fossis un nen?
 —Próbeu, donchs, un altre *médit*;
 feu passos, home, correu,
 —Y vols dir qu' ab corredissas,
 tu no haurás d' aná al servey?
 —D' altres se 'n han salvat, pare:
 lo probar no costa res.
 —Encare que ho crech inútil,
 te vull dá aquet compliment.
 Apártat.

—¿Qué teniu aral
 ¿perqué fugiu tan correns?
 —No m' has dit que si corria
 fora fácil que 't salvés?
 ja veurás, no m' entretinguis,
 deixam trotar, qu' així 'l menys
 no podrás dir que ton pare
 quant ha pogut no haja fet

per lliurarte de la quinta.
 —¡S' ha tornat boig! ¡valgam Deul
 —Vull voltar mil cops la pessa.
 —Pobret, ha perdut l' seny!
 Home, cordeus l' espardenya
 que us n' anireu de clatell.

—¡Socorrooooo!
 —Calla, tanasi,
 que d' alé ja no 'n tinch gens.
 Ja estich reventat de corra;
 que 't sembla ara ¿t salvaré?

J. SANTAMARÍA VINYALS.

Fret inútil

AVUY l' he vista
 quan de la Iglesia
 sola sortía,
 de bon matí;
 avuy l' he vista
 com tota roja
 los ulls baixava
 tantost m' havist.

¡Oh sort! ¡oh ditxa!
 jo os beneheixo;
 he dit al veurela,
 ab goig inmens;
 ara n' es l' hora
 que puch logarne
 los meus desitjos
 de fa tan temps.

Ella, lleujera;
 com una dayna
 tot dessaguida
 se n' es marxat;
 y ab picardia,
 carrers y pllassas
 mes que depressa
 l' he vist crusar.

Jo l' he seguida
 ab molt cuydado
 perque parlarli
 pogués de aprop;
 pero ella ab manya
 ha sabut fondres,
 á mi deixantme
 com un mussol.

Perque temía
 que al atraparla
 jo ab molt descaró
 li demanés ..
 las vint pesetas
 de las sabatas
 que va comprarme.
 ja fá molt temps.

EMILI REIMBAU PLANAS.

Cosas de poble (1)

MOLTS cops, passa la mateixa;
 després de un excés d' amor;
 com si 'l casars' les horror,
 un jove, á una noya deixa.
 La gent, en parla 'l mateix
 que si avuy hagués passat,
 y quan molt se 'n ha parlat,
 com tot, aixó 's desvaneix.
 Passan tres, quatre, cinch mesos...
 y quan ningú 's recordava
 d' aqueix fet, y menys pensava
 ab aquestos dos promesos,
 ella pensant hi 's cap-lica
 te desgana, te neguit,
 está malalta, fa llit...
 y 'l que t'è, tothom s' ho explica.
 Ell es á un xich anguniós
 perque 'ls amichs li fan guassa
 de lo fet que ara li passa
 tan trist y tan vergonyós.

¿Qué ha passat aqueix matí
 que 's murmura tan baixet?
 —Que s' ha trobat un bordet
 á l' entrada d' un vehí.

JOAN VILA VILARGUNTÉ.

¡CAPAS!

SOTA la *capa* del cel
 que es una *capa* molt llisa,
 hi viu miuja Humanitat
 burlantse de l' altra mitja.

Donant *capas* de pintura
 lo pintó 's guanya la vida;
 y ab la *capa* d' amistat
 moltas personas s' atipan.

Que 'ls aguantessin la *capa*...
 ¡quants ne conech que ho pendrian!
 y ab las *capas* de tabaco
 fan cigarros que no tiran.

Jo mateix; per una *capa*,
 francament; me 'n aniria
cap-a l' altre part de mon
 puig tinch fret, y res m' abruga.

Y es trist que caygui malalt
 de qualsevol pulmonía,
 y 'm donguin l' última *capa*
 un cop mori, de cals viva.

LLUIS G. SALVADOR.

1 D' aquets fets á ciutat no s' en fa tant cas.

ERASSES FETAS

«¡Alsa amigo!»

«¡N' has de cantá un rengle!»

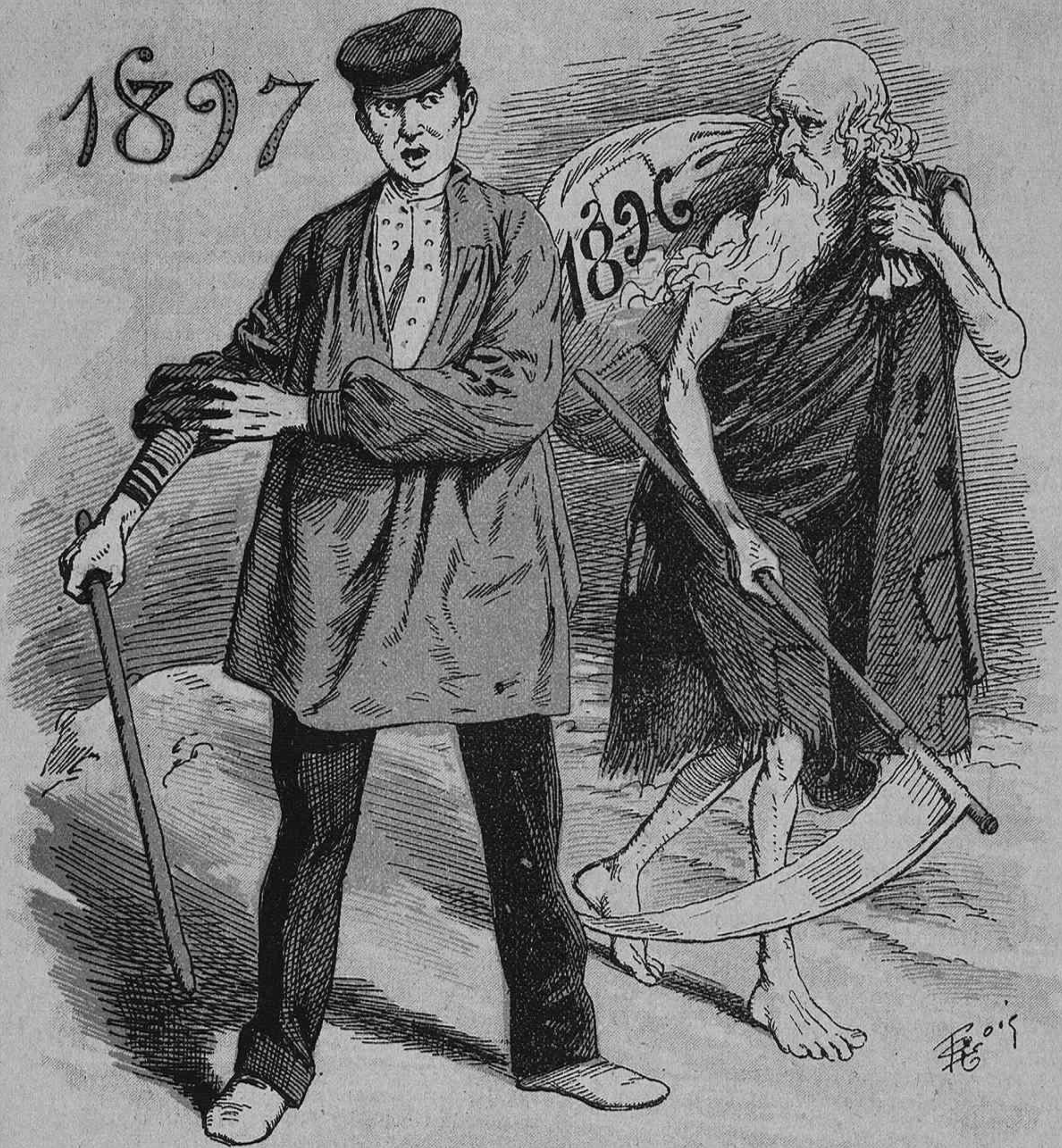

Xumelis

«Ha anat á Roma y no ha vist al papa»

«¿Qu' es ton pare aquest cabás?»

LA TOMASA
L' ANY NOU AL VELL

- ¡Renoy, renoy quin tinglado
que 'm deixas vell carrincló!...
Ja que falta un any de punyo...
¡Aquí estoy yo!

Cara á Cara

DESDE que 'l meu sastre y 'l meu sabater m' havían donat, respectivament, *una má* de garrotadas á la plassa de la Cucurulla y carrer de Fernando, no 'ls havia vist mes

Semblava que després de aquella palissa ja 's donavan per pagats... y hasta jo, ja 'ls havia fet una creu en los seus interminables comptes.

Pero, quan menos pensava en aquets honrats industrials ¿no dirian ahont vaig trobarlos?

A casa 'l meu futur sogre, lo senyor Puñet, lo mateix día de Sant Esteve, convidats á donar compte dels restos del gall comensat lo día avants.

Quan vaig entrar en aquella casa y vaig trobar-me cara á cara ab los meus antichs perseguidors... si no hagués corregut á repenjar-me al coll de la senyora... del senyor Puñet, n' estich segurissim: hauria caygut, donant giravolts, com lo gos víctima de *la bola*.

Figúrinse, que á n' als meus futurs sogres, jo 'ls havia fet creure que *tenia molta terra á l' Habana*, y que devant del meu sastre y 'l meu sabater, los meus plans s' en anavan per terra.

¿Estavan ja enterats de la farsa, 'l senyor Puñet, sa muller y sa lletja, pero ben dotada filla?

¿Lo meu sastre y 'l meu sabater, se trobavan per casualitat en aquella casa? ¿Quina escena anava á desarrollarse?

Tot aixó sabrán, si no 'ls falta paciència, 'ls que segueixin hasta 'l fi, aquest interessant article.

Jo, com deya, al veure als meus *inglesos*, sentint-me flaquejar las camas, vaig agafarme al coll de la *sogra*, lo qual no va cedir, puig per sa grossaria te marcada semblansa á un piló de carnicera.

—¡Ay! ¡Ay! ¡Socorro! ¡Assistencia!—va cridar es-verada la meva futura familia.

Lo meu sastre y 'l meu sabater van corre á auxiliarme, prodigant-me, ab molta estranyesa meva, paraulas de carinyo:

—¿Y donchs, senyor Hipólit, que vol morirse? Després de tant temps de no haver tingut lo gust de véurel, vol omplirnos de dol, *despedintse á la francesa*...

—Gracias, *antichs meus*,—vaig contestarlos ab veu defallida—hi sufert un lleuger rodament de cap, pero no será rés...

—¡Ah, senyor Hipólit, vosté en la seva constant afició al *sabre*.

—Tira 'l *sabre*?—va preguntar lo senyor Puñet.

—¡Com tot un mestre!—va contestar lo sabater. Pero aquets exercicis fatigan al individu, y atropellan la salut.

—¿Perqué ho fás aixó, donchs?—va dir-me la meva futura.

—Perque sense ferho, *no podria viure*...

—¿Qui sab si aquesta afició li ocasionará la mort—va observar lo sastre.—Recordis dels *consells* qu' ab lo meu company vam donarli á la plassa de la Cucurulla y carrer de Fernando...

—¡Prou que m' en recordo!—vaig fer jo, portant-me instinctivament la má á la carcanada; y luego pera desarmarlos, vaig afegir: Lo meu desvaneixament obeheix á un' altra causa. La nit passada he tingut un somni horrorós y ridicul: Un sastre y un sabater, los quals resultavan ser los meus acreedors, topant-me en un desert m' han clavat una tunyina, que no m' han deixat cap ós á puesto, sense que lo-gressin eternirlos, mas repetidas promesas de que 'ls hi abonaria al céntim sas facturas. ¡Quinas estranyesas passen en los somnis! ¿Vritat? . Donchs, bé; aque' xa pesadilla m' ha deixat lo cervell débil

—¡Es graciós!—va dir lo sastre. Sobre tot tractantse de vosté, á qui tant lo meu company com jo, creyém prou formal pera cumplir sas promesas...

—Jo 'ls hi asseguro... pero en los somnis, quan algú vol pegar, no hi valen ni las promesas ni las súplicas...

Com haurá comprés lo perspicás lector, las paraulas dels meus *inglesos*, eran una amenassa terrible, pera un cas de continuar la meva morositat.

No obstant, vaig respirar, puig la seva actitut me demostrava, qu' estavan disposats á concedirme una petita tregua.

Terminadas aqueixas explicacions prévias, lo senyor Puñet va manifestarme, que 'l sastre y 'l sabater eran dos companys seus de tresillo, y qu' ab motiu d' haver tret ell una sort petita en la rifa última, 'ls havia convidat á menjar lo que del dia anterior quedava.

Després de haver-me fet pendre la senyora... del senyor Puñet, una tassa de caldo, á fi de reposar las meas forsas, *perdudas ab lo somni*, y d' haver fet saber als convidats, que jo m' encarregaria, com lo día avants, de servir á taula, pretextant que m' havia descuydat de comprar tabaco, vaig prepararme á sortir, ab intenció de meditar quina resolució debía adoptar en tal apuro; pero 'l sastre y 'l sabater, tement, sens dupte, una fugida, ab igual pretext que jo, m' acompanyaren.

Al anar á baixar l' escala, ells volian que jo passés devant, pero interessant-me pe 'ls meus darreras, no vaig baixarla fins que 'm permeteren anar á la qua.

Un cop al carrer, quan me proposava cridar á qualsevol autoritat, pera evitar la segona edició de la plassa de la Cucurulla, ahont van propinar-me la palissa mes forta, va encararsem lo sabater, y va dir-me:

—La seva *sogra* ha dit que vosté serviria als convidats; si 'ls millors talls no son per' nosaltres, temi 'l nostre furor.

No crech que sobre aquet particular, aquellas dugas fieras, me guardin cap ressentiment. Vaig atiparlos, fins que 'l menjar va sortirlos pe 'ls ulls. Y aixó

que ¡ls malehits! pera fer mes apurada la meva situació, fingian no tenir gana.

—Senyor *dallonsas*—deya jo—¡apa!... animis... acceptim aixó, si es servit.

—¡Ay, senyor Hipólit, si menjo menos qu' un canari Serveixi... serveixi primer á las senyoras...

—¡Primer vo-té! Las senyoras son de la familia!— Y 'l tall més gros y apeitós passava de la plata al seu plat.

¡Y la *sogra* ab la vista 'm travessava!

—Senyor *daixonsas*—deya jo després— ¡apa, qu' avuy es Sant Estevel... ¿que li vindrá de gust aquesta *pechuga*?

—No puch mes, senyor Hipólit! Sigui atent ab las senyoras...

—¡Menji, menjí! Las senyoras son de la familia!-- Y 'l millor tall que quedava á la plata, era pe 'l senyor *daixonsas*.

¡Y la *sogra* tornava á travessarme ab la mirada! Pero encare faltava 'l tró grós.

Al ser á las postres, lo sabater, dirigintse á tots los que 'ns trobavam á la taula, va dirnos:

Senyors: Hi esperat exprofés aquet moment, en que ja 'ls ventrells están saciats, pera trucar als seus nobles cors, los quals may, pero may, han fet lo sort á las ideas de caritat y filantropia. Nombrats 'l meu company y jo pe 'l nostre barri, pera recullir fondos que 's destinarian al *Sanatori*, esperém que tots vostés 'ns allargarán las mans, á fi d' auxiliar als ferits en la guerra. ¡Viva Cuba espanyola!

Quan lo sabater hagué acabat lo seu discurs, vaig allargarli la ma desseguida.

—¿Que fa?—va preguntarme.

—Lo que vosté acaba de de manarnos.

—Aixó es un dir, senyor Hipólit; no son mans, sinó diners lo que 'ns fá falta.

Allavors, vaig palparme la butxaca y vaig trobar-mhi una pessa de deu céntims, que vaig posar sobre la llista de suscripció qu' havia deixat lo sabater sobre la taula.

—¡Aixó es una burla!—va cridar lo pegot.

—No, senyor, que son deu céntims.

—Ho veig de sobras... Altres que no tenen tanta terra á l' Habana com vosté, han donat pe 'l *Sanatori*, cinquanta... y cent duros.

—Prou, prou; pero es que á mi, aquet titul no m' es g'yre simpátich...

—¡Y tall!—va afegir la *sogra*—sembla una cosa lletja.

—¡Lo nom no fá la cosa, senyora!—va exclamar lo sabater, que á la quènta te 'ls seus punts y ribets d' ilustració,—Si 'l senyor Hipólit no dona cent duros... y tres pessetas, caurá en lo ridicul, als ulls del barri.—

Cent duros y tres pessetas—vaig pensar jo—Lo compte es clar: 60 duros del sastre y 40 y 3 pessetas del sabater.

—¡Qué fá!—va cridar lo sastre.

—M' haurán de permetre que m' arrivi á casa, á buscar lo meu óbo...

—Penso jo—va dir l' inexorable sabater— que 'l senyor Puñet, no tindrà inconvenient en ferli un adelanto.

—Disposa, noy...

—Com conegui..

Y 'l senyor Puñet, va donar per compte meu y pe 'l *Sanatori* (?) cent duros y tres pessetas... import de quatre *trajes* y dotze parells de botinas, qu' aquells dos industrials havian tingut la debilitat de fiarme.

A casa la meva estimada, no m' hi acostat mes, y m' hi mudat de dispesa.

Y ara penso allistarme voluntari per' Cuba, perque m' han dit que 'l senyor Puñet va buscantme ab un revólver de sis tiros, y avants que morir á sas mans, prefereixo morir per la Patria.

La meva resolució es trista... pero ¡ja ho veuhen!...

A. GUASCH TOMBAS.

La meva despedida á l' any 1896

LARRI al botavant, any boig,
mal' ánima, poca-penal
Encar' no hém tocat esirena,
durant tot tú de cap goig.

Nos has tingut ab un *jay!*
contínuo, en etern desvari.
Anys com tú en lo calendari
no haurían d' eixirhi may.

Ja 't dich jo que haurás seguit
ben bé 'l rumbo del téu pare;
y encare, ab ta marxa, encare
ho has deixat més mal guarnit.

Tú sí que anant geperut
dels pecats d' ell, gran bergant,
de rutina ho has fet tant
malament com has sabut

A la pau tentit l' arquet
per' fer las paus ab la guerra,
hém passat i' any aquí a terra
sempre entre espasa y paret.

Si 'ns descuydem poch, a poch,
per mor d' una *independencia*,
passavas sense conciencia
toia l' *Isla* a sang y á foch.

¡Aixís sí que independent
quedaría aquet país!...
Vaja; un any que na obrat aixís
no té seny ni enteniment.

Quan per mor del meu ofici
vaig ferre 'l *juici*, ja
vaig—o que 's diu—recalcá
que no tindrias *judici*.

¡Es que may nos has fet goig!
Matant gent a totes horas
tú tan aviat riu com ploras;
y 'l que riu plorant, es boig.

Donchs, á qui las facultats
mentals en tot cas li manquin,
que 'l lloguin ò bé que 'l tanquin
per' evita 's resultats.

Ó que 'l maun... En fi, sort
que ja estás en l' agonía...
Si ha de fer la teva via
lo téu fill, ¡quin altre *mort!*

J. BARBANY.

Al obrir las portas al Any nou, La Tomasa desitja en primer lloch que la branca d' olivera, qu' es l' emblema de la Pau, acabi ab las desditxas de la guerra y desplegui lo gran iris de prosperitat per la pobre Espanya y las sevas llegítimas colonias. ¡Aixís sigal

—¡May mes m' hi empenyo la capal
—¡No hi pose un céntim may mes!
(Per Nadal cad' any ho juran...
ly cad' any fan lo mateix!)

L' arribada dels Reys d' Orient, acabarà las trompetadas de la quitxalla. Ara sols falta que 'l Rey Manso de la Casa Gran 'ns ofegui las trompetas eléctricas d' una vegada. ¡Apa, maco: vinga 'l miracle y tornissen á dormir!

LA GENT DEL DIÀ

¡QUINA moda mes corrent lo dir mal de l' antigó mofanisen iniquament!, ¡Cóm se 'n riu avuy la gent del bon temps de la picó!... L' antigüetat va per terra; á tot lo vell 's la guerra sens fé, ni contemplacions ey, s' enten... ¡Salvo 'l xinxons d' aquells .. conservats en gerra!

Y es que la gent d' avuy dia, creguda qu' ha progressat bescantia lo temps passa', ab un ió .. ¡qu' algú creuía que 'l tal progrés es vritat!...

Mes jo... que fins conto 'ls fils d' una malla y tals com son veig 'ls fets per tots estils, dich... ¡qu' ha progressat 'l món! pro la humanitat... ¡ni 'ls mils!

Y no sols no hem dat un pas endevant, sinó qu' aném com 'ls cranchs, cap endetrás... *Jerusalém, Jerusalém .. ¡quant mes aném menos valém!*

Un de's pensaments mes grans de l' home, po sé ha sigut lo de mirar có n germans á n' als demés sers humans y aboir la esclavitut...

Qu' ha donat fruyt son esfors tots sabém... ¡pero .. en petit! «L' home ja es lliure» s' ha dit y no es lliure, ¡no senyors! te encare un tira; *L' vestit.*

Del vestit, ve derivada la moda, serp cargolada al coll de las grans nacións... ¡La moda! ¡Causa ignorada de tantas baixas accions!

Avants la minyona honesta vestía ab modestia y gust y per mudarse á la festa no 's donava cap disgust

Mes avuy! ¡sembla una pestal! Qian s' arreglan las cñidas senyoras to hom las creu, y van pel mon disfressadas, mossas, ab joyas guanyadas, no vulguin sabé á quin preu.

Avuy ab frach y copalia veuréu molts caps de meló que viuhén á *la que salta* y als quals, casi tot 'ls falta ¡menys l' orgull de fe 'l senyó! Per xó, l' home que ha sabut aboir la escaviut, y 's creu lliure. ¡mi 'm fa riure! Si la moda 'l te ventsut y engrillonat... ¿pot ser lliure?

¡Cal .. no sols no hém dat un pas endevant, sino qu' aném com 'ls cranchs, cap endetrás... *Jerusalém, Jerusalém .. ¡quant mes aném, menos valém!*

Veus aquí un segon tirá de la mes gran importancia qu' avuy té 'l género humá, y al qual se 'l pot batejá ab lo nó m d' *Intemperancia.*

Avants, l' obrer treballava ple de fe, lo pa del dia ab la suor del front guanyava, tot lo sobrer recullia... y un *reconet* avansava!

Solers, solian quédarse sempre á caseta 'ls minyons ¡Tot quant solian gastarse, era un ral per afeytarse y dos quartos... per pinyons!

Sent casais, com ja tenian mes debers y mantenian fills y muller y eran molts 'ls pinyons 'ls suprimían, y s' afeytavan tots sols...

En cambi, avuy trobareu *xitxaretlos* de quinze anys que 'ls seus miserables guanys, derroixan per tot arreu,

en diversions y *paranys.*

Per xó, quan sento que diuhén qu' avuy l' home ha progressat y veig com 'ls homes viuhén... soch un d' aquells que se 'n riuhen d' aquest progrés tan salat!

Puig no sols no hem dat un pas endevant, sinó qu' aném com 'ls cranchs cap endetrás... *Jerusalém, Jerusalém ¡quant mes aném menos valém!*

Es evident que progressa lo mon. ¡Ningú ho duota, no! Maravellas per tot vessa la ciencia, y á tota pressa fem la gran evolució.

L' home, impropiamet parlant tot ho subjuga y domina. Avença á pas de jegant... Del infinit, lo mes gran fins lo mes petit, esbrina...

Pró en cambi 'l seu cor ¡pobret! en comptes de creixe mor y 's va tornant petitet... ¿Si tindrà l' home perfet molt cervell y molt poch cor?

Per xó 's veu que mentrestant aném a pas d' jegant adquirint coneixements... Eixa font d' ls sentiments que 's diu cor, s' atrofia tant!

Y puig que no 's don valor á la grandesa de cor, ni 's te ab la patria cap fe, y 's menteix pintant l' amor y es la virtut, mot sobré,

no sols no hem donat un pas endevant, sinó qu' aném com 'ls cranchs cap endetrás... *Jerusalém, Jerusalém ¡quant mes aném, menos valém!*

M. RIUSEC

PRINCIPAL

Ab re'atiu bon éxit s' ha estrenat en espanyol la sarsuela de Varney *Los granaderos*, los ranthi merescuts aplausos las Sras. Pérez de Cabrero y Mateu y 'ls Srs. Colomé, Montero y Huervas.

Pera avuy está anunciat lo benefici del actor cómich Sr. Montero ab escullidissima funció, de la que 'n forman part los estrenos *El barón de Cuscoroto* y *Lo Sr. Palau-darins.*

Las molts simpatias que dit actor te logradas de nostre públich, 'ns fa creure que lo degá de nostres teatros estará completament concorregut.

LICEO

Acertadissima execució ha obtingut en la present temporada la ópera de Ponchielli *La Gioconda*, de tal manera que sens dupte pot assegurar-se que es la obra que ha lo-grat mes arrodonit conjunt y en la que la cé'ebre Tetrazzini hi ha ratllat á mes gran altura, sobrepujant hasta á las notabilitats que la havían precedit ab tot y comptarse entre ellas á las eminentes Theodorini y Borelli.

LA TOMASA
CASSADORS

Qui tè un bastonet ab punxa,
si ve un temps qu' está *de malas*
que 's dediqual á la cassera
de cigalas.

Lo qui té la má ben llesta,
en Condals, *Ripperts* y cotxes
's dedica á cassar *parlos*...
ó rellotges.

Lo qui viu trist en lo mon
puig l' han aburrit las donas
encare 's pot consolar
cassant *monas*.

Y fins l' humil empleat
del cementiri, sab manyas
per pescá *anguilas* en sech
ó siga per cassá... *aranyas*.

També ha estat colossal lo Sr. Blanchart, puig que lo personatge Barnaba ha obtingut un relleu com may vist.

Debutá ab la Laura la contralt Sra. Campodonico, que de moment ja 's captá las simpatias de nostre públich per sa bonica y arrogant figura, logrant lo mes satisfactori éxit per sa preciosa y ben timbrada veu.

Las demás parts, inclús lo mestre Sr. Campanini, coadjuvaren al bon conjunt; que com ja hem dit siguié de primera.

Pera la setmana entrant se prepara l' estreno de la ópera de Saint-Saëns *Sansone é Dalila*.

NOVETATS

Segueix la companyia dramática del Sr. Tutau explotant ab bon éxit, lo género melodramátich, havent lograt extraordinaris plens en las passadas festas.

Actualment té en estudi la notable obra del Sr. Pérez Galdós *Doña Perfecta*, y 'l drama *El tarjetero de marfil*, quals obras posará en escena a la major promptitut possible.

CIRCO BARCELONÉS

Pera dissapte está anunciat l' estreno d' un drama del reputat autor dramátich D. Joseph M.ª Pous, titulat: *El tigre de Montañán*.

Las bonas noticias que de dita obra tenim, aixís com l' esmero ab que será presentat, ja que son interessant argument ho requereix, y la cuydada direcció escénica del primer actor senyor Fages, fán esperar un bon éxit a la última obra del Sr. Pous.

CATALUNYA

La novetat de la setmana ha sigut la funció de ignocents y ab ella l' estreno de la revista satirica *Vamos á ver lo que pasa ó el año se va á paseo*, que á retallarse un xich lo primer quadro, es obra que creyém podrá representarse ab éxit, durant un bon nombre de representacions.

Lo Sr. Molas y Casas, autor de la lletra, ha sapigut ab acert satirisar alguns *aconteixements* que han fet celebre l' estada del any 93 entre ells las *travesuras de un crucero* y l'interminable trompeteig en los carrers de nostra ciutat al canalisarse eléctricament.

Si acertat ha estat l' autor de la lletra, l' ha seguit lo de la música que ho es lo reputat mestre senyor Cotó, puig ha compost alguns números verdaderament inspirats y que ab justicia mereixen los honors de la repetició.

TIVOLI

Ab relatiu bon éxit va actuant la companyia lirica del senyor Valldeperas, logrant que 'l repertori de la sarsuela *grande torni* a ser admirat.

Han fet lo gasto en las passadas festas, *los diamantes de la corona*, *Los madgyares* y *La guerra santa*, haventhi lograt justos aplausos las senyoras Viada y Pérez de Isaura y los senyors Garcin, Segura y Pocovi, aixís com també l' infatigable mestre senyor Pérez Cabrero.

Actualment hi ha en estudi *El molinero de Subiza* y *La conquista de Madrid*.

UN CÒMIC RETIRAT.

CAPRITXO

Passejavam los dos, 'prop de la platja
un bell matí del calurós Agost;
anavam agafats per la cintura
y mirantnos somrihents rublers de goig.
Ella son cap depositá en ma espatlla,
en son puríssim front vaig fe un petó,
me 'l retorná ab amor y foll deliri.....
y p' é de gelosia va eixí 'l sol.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Litografia Barcelonesa

S.ⁿ Ramon, 6
BARCELONA

Campanadas

La vigilia de Nadal, un individuo comprá un gallindi en una parada de la Rambla, cosa que no té res de particular, com tampoch té res d' estrany lo fet de que un xicot s' oferís al comprador per portarli 'l animalet fins a casa.

Pero al cap d' un rato de caminar l' amo del aucell, ab lo portador del mateix darrera seu, va adonarse—y aixó ja es mes particular—de que 'l noy en lloch d' un indiot ne duya dos.

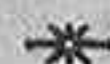
Estranyat aquell, ja qu' estava seguríssim d' haverne comprat un no mes, interrogá al *mancebo* y aquet ab tot descaro va respóndreli: — Escolti, ¿no li agrada á vosté 'l gallindi?... Donchs á mi també.—

Una resposta tan *persuasiva* feu pensar malament al comprador del indiot, y creyent que 'l segón exemplar era robat, després de deixar lo seu en una botiga coneguda, obligá al xicot a tornar ab ell y l' altre exemplar, a la parada ahont havia fet la compra per aclarir bé la cosa.

Arrivats allí, lo venedor manifestá que, efectivament, mentres estava comptant 'ls diners, algú li havia fet corre un altre cap de virám. Lo xicot al véures descubert deixá 'l gallindi y... ¡camas ajudeume!

Pero lo bó del cas es que quan lo comprador satisfet d' haver dut á cap tan bona obra, y escriuintse del descaro del pillet, torná a la botiga ahont havia deixat la seva compra... ¡li van dir que 'l xicot ja havia passat á recullirla!

Y 's quedá 'l pobre senyo
després d' una bona acció,
sense lo gall de Nadal
y ab un mico colossal.

Llegim que tota vegada que 'ls millóns de pessetas del últim empréstit, s' están evaporant a marxas dobles y a rahó de tres millóns diaris, lo Govern ja está rumiant la manera d' arbitrar nous recursos.

Apa, patriotas del sis per cent... ¡Torneuhi!

Vosaltres si que podreu dir:—Si aixó es guerra... ni may que vingui la pau!

—Ni 'l quedar en *paus!*—sent tan bonich l'interés y tan forta la garantia

✱

Un periódich s' exclama de que al fill d' en Calixto Garcia sens' altre motiu, causa ó rahó que ser fill de son pare, se 'l tingui prés tant temps, y sense formarli procés se l' envihi á las Islas Xafarinas, deportat.

La vritat es que l' arbitrametat resulta, pero... ¿qui sab?... Tal vegada al xicot encare li fan un favor.

Reflexionis bé, que si al fill de 'n Máximo Gómez, lo Govern l' hagués pogut pescar com al d' en Calixto Garcia, tal vegada aquell podria comptarho á horas d' ara.

Mentres que de l' altra manera, va trobar la mort al costat d' en Maceo.

«Y mentres hi ha vida, hi ha esperansa», que deya aquell.

✱

Per tramitar tots 'ls assumptos que durant l' any que demá comensa 's presentin devant dels tribunals espanyols, lo Govern ha fet imprimir 15 millóns de plechs de paper sellat.

¿Y després encare motejarán de rutinari y atrassat al nostre país?

Un país ahont s' escriuhen anualment 15 millóns de plechs de paper de barba, ja no necessita altra recomenació per aspirar al títol de «lo mes ilustrat del mon».

Perque; calculin si n' ha de surtir de *llum* de tants millóns de millóns de gargots, treta palla dels *resultandos* y *considerandos*.

Y sobre tot, si 'n valdrán de diners tants *garabatos* als advocats, procuradors, agutzils y demés faramalla de la cúria.

Y... (diguemho tot). ¿Si 'n resultarán d' infelissos de la suma de tant paper blanch ab la seva corresponent tinta negra!

¡Esparvera sols pensarhi!

✱

La escena en lo sanatori de la Creu Roja de Marit.

Al final d' una festa mes ó menos benéfica, en favor dels acullits en dit establiment, tots ferits y malalts retornats de Cuba, una música de regiment romp á tocar la marxa de «Cadiz». Un dels infelissos albergats, que té una cama tulida y serrada l' altra, romp també... Romp á plorar, exc amant:—Ab aquesta mateixa marxa, van despedirnos quan marxarem á Cuba.—

Lo qual ja es un consol, pobre xicot. La marxa es igual é iguals 'ls governants... Fins l' aristocracia que 'l volta-va era la mateixa.

¡Lo únich *desigual* allí, eran las sevas camas que deixá en la manigua per culpas d' uns y altres.

✱

A Novelda vá alsarse l' altre dia una partideta, *soi disant* republicana, á la qual la opinió pública ni sols ha concedit 'ls honors de la beligerancia, ab tot y haver plantat cara á la guardia civil.

Si realment 's creuhen republicans 'ls elements que formavan dita partida, van llastimosament equivocats.

¡Y si son bojos que 'ls tanquin!

✱

L' *Herald* de New-York publicava l' altre dia una llista de 30 periódichs yankees, amichs d' Espanya y per lo tant contraris al *jingoisme* dels Morgan, Call, Sherman y altres distingits *tocinayres*.

Aixó demostra que 'l moviment, de simpatia als insurrectes que 's creya general en los Estats Units, es un general... particular com diuhen en *Los Sobrinos*.

Alli deu succehir com aquí, si fa ó no fa; que quatre periodistas tan belicosos com morts de gana, deuen ser los que arman de cascos al pob e y verdaderament es una llástima que 's vessi la sanch per fer lo negoci á uns quants *embruta-quartillas* afamats.

¡Y no en lo sentit laudatori de la paraula!

✱

Lo diumenge vinent, s' estrenará en lo Teatro Circo del Masnou, per la companyia que dirigeix lo notable actor Sr. Graells, un epissodi dramátich titulat: *Vida y Mort*, original de nostre estimat colaborador D. Joseph Pujadas Truch.

Desitjém al jove poeta, un éxit brillantissim.

✱

L' eminent escultor sevillá Susillo va suicidarse fa pochos días, y deixá una carta pera la seva dona en que li deya que 's matava perque l' Art no dona lo suficient per ebrir las atencions de la vida.

Sigali la terra lleugera al eminent artista, pero, sense volguer turbar son repós etern, hem de manifestar que en Susillo no coneixia la historia, ni s' havia fet càrrech de que aquell famós sabi de Calderón va consolarse

..... viendo
que iba otro sabio comiendo
las yerbas que él arrojó.

Si l' eminent Susillo (q. e. p. d.) s' hagués trobat ab una ploma á la mà y emborronant quartillas en terra espanyola, no hauria arribat á la major edat. S' hauria suicidat avants de surtirli 'l bigoti!

CORRESPONDENCIA

ew

(Tancada 'l dia 28 d' aquest mes)

Insertarém los travalls següents: «Acudit» de J. Ramilles; Los mesos del any; Espatriat; y una *tarjeta* de Francesch Mas Abril.

Lo que no 's menciona, no serveix.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

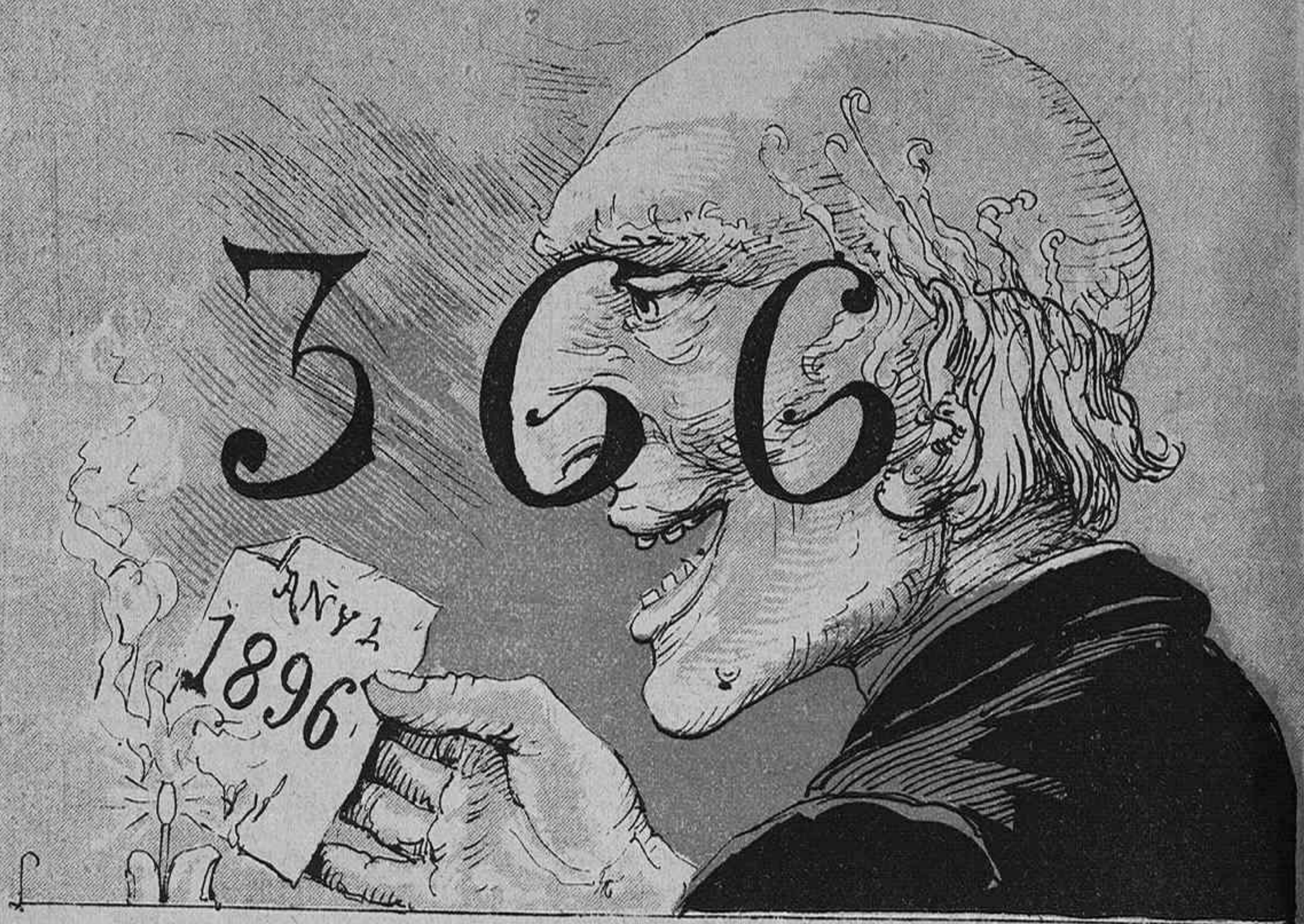
NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

LITOGRAFÍA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramon, 6.—BARCELONA

L'home que te tants nassos, com días hi ha á l'any.

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Tres fillas tenia un rey
per cert las tres molt bonicas,
que 's deyan: *Primera-dos*
Tersa-quarta, y l' altra filla
Primera-dos-terça-quarta;
de totas la mes petita.
Vet aqui que un dia 'l rey
á la *Primera-dos* crida,
y li diu:—Al mon son moltas
las *hu-dos* plural d' espinas
cercadas; que 'l *psi . a-inversa*
may puga causá 't renyinas.
Després cridá á la *Tres-quatre*
y va dirli 'l rey:—Ma filla,
de totas la mes *dos-quarta*...
¡ta salut sempre aixís siga!
Y cridant á la *Total*,
de las tres la mes petita,
li diu:—Tú qu' ets *mes quart-quart*
¡Deu te dó molts anys de vida!

R. MORRIÑA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6.—Pelotari.
- 5 6 4 5 3.—En las iglesias n' hi ha.
- 3 5 4 5.—Animal.
- 1 2 3.—Preposició (castellá).
- 6 5.—Nota musical.
- 4.—Consonant.
- 2 3.—Mineral.
- 5 6 6.—Vegetal.
- 4 5 6 2.—En los teatros n' hi ha.
- 1 2 3 4 5.—En las casas.
- 1 5 3 3 5 2.—Nom de un torero.

J. SALLENT.

TARJETA SALUDO (I)

Joseph Gorina Roca
B. L. M.
als redactors de LA TOMASA
desitjantoshi salut y un fetís
any nou

Ab las lletres de la present tarjeta,

1 Al primer que 'm presenti exacta la so-
lució á mon domicili, Sant Quirce, 52, li re-
galaré una lliura de neulas N del A.

degudament combinadas, formar: set
pobles catalans, dos noms d' home,
un drama catalá, un tractament, una
moneda y una vocal.

JOSEPH GORINA ROCA.

GEROGLIFICH

I I
I I I
O N
I I I

H. VILA M.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 434
Xarada.—*Pa—ga—ré.*
Ters de sílabas.—*MO NI CA*
NI NE TA
CA TA RRO

Panera numérica.—*Marcelino.*
Geroglífich.—*Per faldillas las donas.*
Geroglífich comprimit.—*Ensotanal.*

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY
—6, Sant Ramon, 6= BARCELONA—